

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Občni zbor cecilijinega društva v Ljubljani dne 19. nov. 1896.

(Konec.)

Društveni blagajnik, preč. gospod kn. šk. tajnik Josip Šiška poroča
potem o stanju blagajnice:

„Od začetka občnega zbora, ki se je vršil koncem avgusta l. 1892,
imelo je naše društvo dohodkov . . . . . 3837 gld. 31 kr.
troškov pa . . . . . 3703 „ 01 „

torej ostane v blagajni . . . 134 gld. 30 kr.

Omeniti je, da je v tej dobi orglarska šola morala zapustiti svoje stare
prostore ter si poiskati novih. Te prostore je dobilo društvo po naklonjenosti
c. kr. finančne direkcije v I. nadstropju dvorišnega trakta v hiši št. 5 na
Valvazorjevem trgu. Res je, da je moralo precej izdati za selitev, za teme-
ljito popravo orgel in glasovira ter za prirejenje prostorov v svoje namene,
kar je občutljivo zadelo blagajnico, ker vse te preuredbe stanejo s selitvijo
vred blizu 400 gld. Ob tej priliki so se društva velikodušno spomnili pre-
vzvišeni gospod knezoškof, ki so mu podarili v ložje pokritje označenih troškov
lepo svoto 100 gld.

Sicer je pa društvo prav zadovoljno z novim stanovanjem, dasi so bili
prvi troški precej visoki, ker prostori jako dobro služijo in ker so ceneji, kot
so bili prejšnji. Prejšnje stanovanje je namreč stalo na leto 163 gld. 48 kr.,
sedanje pa stane le 114 gld. 45 kr.; prihranilo se bode toraj skoraj 50 gld.
na leto.“ —

Bl. g. glasbeni vodja Anton Foerster poroča potem o orglarski šoli
„Cec. društva“:

Vaša ekscelenca, premlotni gospod knezoškof!

Slavni občni zbor!

„Imam čast poročati o orglarski šoli zadnjih štirih letnikov.

Šolske razmere pripuščajo sprejem le 18 učencev na leto, tako da se
namesto izstopivših ali izšolanih dopolnjuje vsako leto ono število z novimi
dijaki.

V zadnjih štirih letih je dobilo 25 učencev spričevalo sposobnosti, med katerimi eden z odliko, 7 pa z opazko „manj za velike maše“. Le-ta zadnja opazka bi lahko izostala, da ta ali on učenec zamore še eno leto dalje šolo obiskovati, pa revščina hiti raje v službo.

Učni red orglarske šole je isti kakor prejšnja leta; podučeval je gospod profesor J. Gnjezda o liturgiki in o zgodovini cerkvene glasbe, gospod P. Ang. Hribar v petju koralnem in figuralnem, v igri na klavir in orgle v enem oddelku; poročeval ec pa o harmoniji, o modulaciji, o kontrapunktu in kanoničnih oblikah ter v igri na klavir v štirih, na orgle pa v treh oddelkih.

Vseh učnih ur je 18 na teden; druge ure dnevne od 6. zjutraj do 8. zvečer so na razpolago učencem, da se vadijo na treh instrumentih, na orglah, na harmóniji in na klavirji, kateri poslednji instrument je, žalibog, po 20 letih šolske porabe uže v takem stanu, da je baš treba preskrbeti družega, o čemur si pridržujem staviti pozneje slavnemu občnemu zboru poseben predlog.

Orglarskim učencem je bila dana prilika sodelovati na raznih korih ljubljanskih cerkvâ in s tem se praktično izuriti za službo organistov in cerkvenih pevovodij.

Znano je konečno, da ima naša šola uže tretje leto jako ugodne prostore na Valvazorjevem trgu v dvoriščinem traktu êrarne hiše, v kateri se nahaja c. kr. okrajno glavarstvo, kamor si usojam povabiti gospode zborovalce, da si ogledajo šolske prostore.“ —

Na vrsti je volitev novega odbora. Ker se je dosedanji predsednik p. t. g. dr. Jarc radi bolehnosti odpovedal, nasvetuje ê. gosp. župnik Sitar društvenega podpredsednika in tajnika êast. gosp. prof. Gnjezdo poklicati na êastno mesto vodjevo, za namestnika mu in tajnika êast. gosp. prof. dr. Karlina, in ker je odločno izrekel êast. g. kanonik in mestni župnik Rozman, da radi bolehnosti ne prevzame odborništva, naj stopi na njegovo mesto mestni kapelan êast. g. Ferjanêiê, drugi odborniki naj še ostanejo. Nasvet je bil soglasno sprejet, zato se volitev po listkih opusti.

Pri „posameznih nasvetih“ predlaga ê. gosp. Šiška: Pri občnih zborih se je že obravnavalo in tudi sklenilo naprositi g. dekane, naj bi prevzeli poverjeništvu v svoji dekaniji za naše društvo. Oni bi spodbujevali in budili zanimanje pri duhovnikih, organistih in drugih glasbenikih in ob enem pobirali naroènino za „Cerkv. Glasbenik“. Dandanes je toliko društev in listov, da posebno duhovnik lahko zgreši, kje še ni plaèal udnine in kje zopet še ni poravnana naroènina. Bolje bi bilo gotovo, ako eden natanèno kontrolira gibanje društva v enem okraji in v tem smislu prosim g. predsednika, naj dá na glasovanje predlog: „Novi odbor naj naprosi gosp. dekane, naj osebno prevzame poverjeništvu cecilijanskega društva v svoji dekaniji“.

Êast. g. dr. Karlin je tega mnenja, da ne bode kaj koristilo vsiljevati poverjeništvu takim, ki niso navdušeni za naše gibanje, veliko več uspeha bi se doseglo, ako se novi odbor obrne do vnetega cecilijanca-glasbenika po raznih okrajih. Od teh je veliko več zanimanja in požrtvovalnega delovanja pričakovati. Naj se toraj v tem smislu glasuje.

Ê. g. župnik Arko pripomni, da je ravnokar „Glasbena Matica“ razposlala po deželi na znane prijatelje petja in glasbe vabila, naj prevzamó po-

verjeništvu v svojem kraju za „Glasbeno Matico“, ob enem naj budé zanimanje za ta zavod. Ako to glasbeno društvo pričakuje od vnetih pristašev največ materialne in duševne podpore, meni, da jo Cecilij. društvo lahko v tem posnema. Zato priporoča nasvet č. g. dr. Karlina, ki se tudi soglasno sprejme.

G. Foerster: „Orglarska šola ima glasovir, na katerem se vadijo učenci že 20 let. Ker takrat ni bil nov, si lahko mislimo v kakem stanu se dandanes nahaja. Na mesec se na njem razbija 400 ur — (vmesni klic: ubožec, koliko si že prestal!) — v celem letu 4000 ur in v 20 letih se pač lahko preračuna, koliko je že pretrpel. Razglasi se kmalu in vedno ubiranje precej stane. To pa znamo, da slab instrument in še razglašen ne vpljiva dobro na posluš učencev. Učitelj pisanja ne bode dal vajencu slabega peresa, veliko manj sme učitelj glasbe priporočati razglašen instrument. Na vsaki način potrebujemo novega ali vsaj dobro ohranjenega glasovira. Ker ima pa društvena blagajna samo 100 gld. na razpolago, prosim, naj bi udje na kakih shodih ali zabavnih sestankih pobirali v ta namen kake doneske. Sedanji glasovir bi se zastonj posodil kakemu revnemu učencu na dom, kakor se je storilo z instrumentom, katerega je podaril č. g. Sattner.“ — Se sprejme.

Č. g. župnik Šitar opomni: „Da naša stvar ne napreduje, kakor bi bilo želeti, so tudi krivi organisti, ki pridejo prekmalu iz šole z dobrim spričevalom. Prehitro zapuščajo zavod, saj so komaj na pol izobraženi v glasbi. Ljudstvo pričakuje od mladenčca, ki se je vežbal le v eni stroki, da bo tudi zadostno izurjen, da bode spretno brez spodtikljeja orglal. Prepričal se je, da je nejevolja ljudstva včasih opravičena, zato priporoča gg. učiteljem v orglarski šoli strožje postopati; to bode gotovo v čast in na korist organistom.“

Č. g. Gnjezda: „Vsi učenci ne morejo biti enako dobri. Eden je nemára dobil 5 talentov, drugi le 2; zato se ni nadejati enakega uspeha pri vseh orglavcih. Žalostna skušnja pa uči, da so dobro izvežbani prišli na službo, à se jim je drugače ukazalo, kakor se jim je v šoli za pravo kazalo. Imamo zopet vesele zglede, da so tudi slabejši postali izborni organisti, ako jih je dotični župnik znal prav voditi. V šoli se zamore dati le trdna podlaga za daljno izobražbo; v par letih se ne postane mojster na orglah; če kje, posebno tu velja „die Uebung macht den Meister“. Od začetnika takoj pričakovati virtuoza je nemogoče; ne imenujejo se zastonj orgle kraljica instrumentov. Mogoče je pa na dobri in gotovi podlagi s pridnim igranjem in učenjem se povspeti do višje stopinje dovršenosti.“

G. Foerster: „Krivda ne zadene učiteljev, ako kje ni bilo pričakovane uspeha. Bila je razpisana orglarska služba, pa so rajši slabejšega vzeli, menda ker je imel kake zveze ali druga priporočila; niso se pa ozirali na boljše spričevalo. Žalostno je, ako spretnejši čaka na službo, slabejši pa že služi; a temu opomoči ne morejo učitelji orglarske šole, ker tako daleč ne sega njih moč. Ni znan noben slučaj, da bi bil kateri organist krenil gledé glasbenega izvrševanja na slabo pot, ako ni bil prisiljen; pač se pa lahko konstatira iz spričeval, da učitelji strogo postopajo, rajši nižji red dajo, kakor višji. Priča temu je, da je le eden v zadnjih 4 letih z odliko dovršil in na spričevalih je še posebej naznanjeno, zakaj je kandidat kvalifikovan; tako je imelo sedem izstopivših opombo na spričevalu: „manj sposoben za velike maše“.

Poročevalce pa opomnim, da se nahaja v vsaki stroki glasbe različno izurjenih, tudi se včasih preneglo, prepovršno, a tudi različno sodi. Slišal sem, da je neki g. župnik iz Štajerske se izrazil, da ni imel še tako izvrstnega organista, kakor je ravno došli učenec iz naše orglarske šole. Da bi svojo hvaležnost v dejanju pokazal, poslal je 15 gld. za društvene namene. Ako ni res, prosim Vas, gosp. vrednik, popravite to.“ (Predsednik: „Res je!“)

G. Gnjezda izreče završujoč zborovanje prisrčno zahvalo prevzvišenemu g. knezoškofu za prepustitev dvorane o priliki današnega shoda in priporoča naše podjetja blagovoljni naklonjenosti še za naprej. „Žrtovali ste Prevzvišeni gmotno podporo, stali ste nam na strani s spodbujevanjem. Videli ste, da Vaše bodrilne besede niso pale na skalo, gotovo tudi v prihodnje ne bodo pod Vašim prevzvišenim pokroviteljstvom! (Splošno pritrjevanje.)

Prevzvišeni gospod knezoškof: „Tudi jaz se v prvi vrsti zahvaljujem vsem navzočim! Vidim, da so nekteri od daleč prišli in zelo neugodno vreme jih je spremljevalo, pa navdušenost za dobro stvar premaga vse. Hvala tudi vsem gg. odbornikom Cec. društva, ki Vam poleg stanovskih dolžnosti precej dela napravlja brezplačno poslovanje pri društvu v raznih ozirih; hvala še posebna vsem gg. učiteljem na orglarski šoli! Marsikateri si želi še več uspeha, kakor se ga je do sedaj doseglo. Dà, ideal moramo imeti; tega doseči si moramo prizadevati. A gospodje, da imamo že orglarsko šolo je velika pridobitev. Poglejte le na okoli! koliko škofij v Avstriji se pa zamore ž njo ponašati, in zraven še s takimi učiteljskimi močmi, kakor so naše, katerih slovez in produktivnost je že davnej prestopila meje naše dežele! Da bode se še več sadu prikazalo, priporočam posebno prijateljem na deželi to-le: Dovajajte le take mladeniče orglarski šoli, ki so že v glasbi nekoliko podučeni, ki imajo že kaj spretnosti v igranji. Ako se morajo v naši šoli še le prvi zaumeni glasbe podajati učencem, se v par letih ne more doseči Bog vé kaj, ker se preveč časa zgubi s pripravljalnim podukom. Tam pa, kjer se nekaj podlage že prinese v Ljubljano, se na tej veliko lažje zida, lika in pelje do višje dovršenosti. Glavna naloga pripade pa Vam, ki ste sprejeli organista v službo. So velikrat zapreke, katerih mladi, še ne kaj skušeni, orglavec ne more sam premagati. Včasih prepričli dohodki od orglarske službe ne zadoštujejo za navadne skromne potrebe, organist je prisiljen še druge postranske posle prevzeti, da shaja. Tu jim pomagajte, v kolikor Vam razmere dopuščajo. Nekateri zopet nima še svojega instrumenta, na katerem bi vadil pevski zbor. Potrpimo, da se razmere na boljše obrnejo; v takem stanu ne smemo tirjati naglega napredka. Najhujši ovira so pa stare razvade. Popačeni okus gledé cerkvene glasbe se ne da kar naenkrat predrugačiti. Velikrat tirjajo ljudje od organista vse drugo, kakor zahteva cerkev; kritikuje se preglasno in to največkrat od takih ljudi, ki so naj manj poklicani izreči pikro sodbo o petji in orglanji. Mladi organist se mora proti takim predsodkom braniti; a če je osamljen, če ne dobi podpore celo pri tistih, ki so ga poklicali, zgubi pogum in obnemore. Tu Vas prosim še posebno moralične zaslombe! Podučujte, zakaj je glasba v cerkvi, kaka mora biti, da podpira našo molitev, ohranjuje pobožno zbranost pred Najsvetejšem, spodbudujte pa tudi orglavca, da se ne ustraši zaprek, ker z marljivim delovanjem bode premagal one faktorje, ki ga

ovirajo v njegovem poslovanji. Vsaki ima svoj okus, ali svoje posebnosti, a v cerkveni glasbi veljajo le pravila katoliške cerkve, tu se je treba ukloniti višjemu povelju; subjektivizem nima prostora. Storimo vsak na svojem mestu po svojih močeh svojo dolžnost in kmalu se bo pokazal še večji uspeh, kakor smo ga do sedaj dosegli. Harmonija je v glasbi največje pomembe, soglasno postopanje v določenih sv. cerkve priborilo nam bode s potrpljenjem in pogumom še boljši in okusnejši sad. V to svrhu Vam rad podelim svoj višjepastirski blagoslov.* (Navzoči so ga kleče sprejeli.)

Ob 11^{1/4} se zborovanje zaključí, ker takoj v isti dvorani zboruje društvo za „kršansko umetnost“ in za njim še „Leonina“.

Bil je zares plodovit dan 19. novembra na zborovanjih. O 1/22 so se še le skončala in ob 2. nas je vabil že lep program v uršulinsko cerkev. Na telesno hrano je moral skoraj pozabiti, kdor se je hotel vsega udeležiti.

Ob 2. uri je bilo že prav veliko ljudi v nunski cerkvi, in gotovo ni bilo nobenemu žal, da se je tja potrudil. Točno ob 2. so začeli na koru in brzo so se vrstile točke, katerih je bilo kar 15 na programu.*) Tako je prav, to je nobel! Točno kakor je naznanjeno, brez obotavljanja in nepotrebnih pavz! Zakaj to omenjam? Zato ker se posebno na deželi ali v malih mestih ravno v tem obziru veliko greši. Večkrat sem že opazoval nejevoljo došlih, ker se še ni pričelo, če tudi je bilo pol ure pozneje, kakor je bil začetek naznanjen, ali pa je bilo predavanje tako pretrgano, da ni bilo skoraj mogoče pričakati nasledne točke. Ob neki priliki sem opomnil režišérja, naj poskrbi, da bo šlo urneje eno za drugim; pa se mi je odrezal: „Kaj, danes smo mi gospodje, nocoj jaz ukažem; komur ni prav, lahko domu gre“. Res so tistikrat vstrajali do konca, če tudi z nejevoljo, a drugi pot so rajši doma ostali, g. režišér je pa tožil: „Oh kako malo ideala dandanes, oh tako izbran program, toliko truda, pa tako malo zanimanja!“

Ob drugi priliki sem zapustil pred koncem muzikalično predstavo, ker se je vleklo kakor štrena, in nisem mogel preračuniti, bode li danes končano ali so pa zadnje točke prihranili za jutrajšni dan. A ko pri stranskem vhodu zapuščam glasbeni prostor, spoznam uzrok dolgih pavz. Diletanti so po domače s smodko v ustih, vrčkom pive v roki promenirali in debatovali o predmetu, ki ni bil v nikakoršni zvezi z dotično slavnostjo.

Točnost je še posebno na mestu pri cerkveni glasbi. Saj tako že preradi očitajo, da cecilijansko petje predolgo traja. Zakaj? Ker se točno ne vrši. Kolikrat je že celebrant Gloria ne ssmo intoniral, temuč že vse odmolil, a na koru niso še pričeli z „et in terra“. Nekateri organisti še vedno mislijo, da

*) 1. Predigra: „O sanctissima“, s polnimi orglami, J. Diebold. a) „O salutaris hostia“, čveteroglasno z orglami, Fr. Liszt. b) „Ave Trinitatis sacrarium“, troglasno z orglami, Fr. Witt. c) „Dete Jezus“, čveteroglasno z orglami, A. Wiltberger. 2. a) „Stabat mater“, čveteroglasno, J. Schad. b) „Trpljenje Jezusovo“, enoglasno z orglami, L. Spohr. 3. a) „Resurrexi“, koralni introitus in dominica Resurrectionis, s spremljevanjem orgel. b) „Veni sancte Spiritus“, koralno z orglami. 4. a) „Hvala bod' Gospod' Bogu“, fantazija za orgle, spreminjajoče registrovano, J. Diebold. b) „Benedictus“ iz „Missa brevis“, tercet in čveteroglasni kor, G. P. da Palestrina. 5. Litanije Matere Božje; blagoslov s sv. Rešnjim Telesom. a) „Tantum ergo et Genitori“, Hanisch. b) „Laudate Dominum“, čveteroglasno. c) „Sv. Cecilija“, troglasno z orglami, J. Schildknecht. d) „Finale“ s polnimi orglami, A. Guilmant.

je po intonovanem Gloria ali Credo za nje prilika, se skazovati z vsemi registri, kot njega dni, ko je ob tej priložnosti boben (pauke) ropotal in rog trobil raz kora. Pa kakor se po „Dominus vobiscum“ takoj odgovori „et cum Spiritu tuo“, enako naj se precej nadaljuje „et in terra pax“, ko je intonovana Gloria; zadostuje le akord na orglah za pevce. Kdor ne verjame, lahko bere v Quartalschrift leta 1895 str. 928.

Zato mi je ugajalo pri nunah prvič točnost in drugič le kratki presledki med posameznimi piečami. Mali prehodi so bili, in če tudi se je krasno pelo, si daljših nismo želeli. Le tako je bilo mogoče, dolgi vsposed z litanijami vred zvršiti v eni uri. In ste opazovali ljudi v cerkvi? Kako tiho, dostojno, mirno, vsak sam za se vtopljen, brez šepetanja, brez kritikujočih opazk, ktere so ob takih prilikah na dnevnem redu! Kar ganili se niso in vztrajali do zadnje točke.

V zadregi sem, kateremu proizvodu bi dal prednost. Nekterim je bila najbolj všeč „Stabat mater“, res krasna skladba, ki se je prav z občutkom pela; drugi so zopet hvalili Spohr-ov enoglasni „terplenje Jezusovo“. Je sicer precej znan motet, a vedno nov, ako se tako zvršuje, kot tukaj. Da, uršulinskemu zboru vsa čast in hvala!

Še nekaj o orgljanji. Da so nunske orgle prve in naj večje na Kranjskem, je znano; a pomilovalno bi morda kdo mignil z ramo, ko bi slišal, da na nje igra ženska. Saj je celò naš nekdajni učenik, sloveči pianist Hans Schmitt rekel: Nemec pravi „der Takt“ in ne „die Takt“, ker ženske navadno v taktu ne igrajo. In znani dunajski reformator cerkvene glasbe prof. Böhm je tolikrat zabičeval: Preludirajte v taktu! Kako mučno je poslušalcu, če se kar nagloma preminja takt in orglavec lomi nekaj akordov, da preide v drugi dur ali mol. Bere se pa, da imajo pravila tudi izjeme. Tako izjemo smo opazovali pri orgljanju č. g. m. Eleonore Hudovernik v nunski cerkvi. Naj bo že samostojna točka za orgle same, ali poigra in vpeljava v naslednjo pesem, bilo je taktno izpeljano; zraven še v duhu ravno odpete točke se je lahkoma delal prehod v naslednji tonovski način.

Da ima organistinja gibčne prste in spretno lahkotno igra, ni nič posebnega, to opazujemo tudi pri pianistinjah; a da zna tako lepo vezano, nekako premišljeno igrati, kaže, da se je orgel še posebej in s pridom učila. Presenetilo me je še, kako rabi pedal. Noga je veliko bolj okorna, kakor roka, a pri pedalu jo je treba sukati zdaj s peto pritisniti celi ton, a s prsti iste noge naglo iti za pol tona višje ali nižje. Tudi tu je treba vaje, dolge in sitne vaje. Kdor tega ne zna, se ne more prištevati izurjenim organistom. Spominjam se še, kako smo o priliki podučevalnega kurza na Dunaji hodili po cerkvah in opazovali, kako uni ali ta igra. Med našimi učeniki sta bila tudi dva organista. Oba sta nam znala teoretično lepo razkladati vsa pravila, kako si orglavec pomaga do višje stopinje. A ko smo pri peti sv. maši poslušali oba in še druge, rekli smo vsi: „Našega Foersterja ne doseže nobeden, a v igranju s pedalom jih daleč prekosi“. Ne vem je li sedaj tam kaj boljše, kot pred 15 leti; to pa sem sam skusil, da lepo vezano igrati pedal ni igrača. Zato sem tolikanj bolj občudoval pri nunah rabo pedala, ki se je tako krepko,

a ob enem tako samostojno in nepretrgano glasil in to tem bolj, ko ga je igrala ženska, katerim se vztrajnosti in napornosti v vajah ne pripisuje.

Zdravstvujte toraj nam še za tri leta naprej! Takrat pridemo zopet, ako nas mili Bog ohrani, in gotovo še v večjem številu, Vas poslušat. *y.*

D o p i s i.

Ljubljana. (Kako si moremo olajšati težave zastran latinskega jezika?) — Ne dá se tajiti, da največ težav napravlja „Cecilijinemu društvu“ latinski jezik. Dà, latinščina je oni kamen spodtike, kateri najbolj ovira razširjanje cecilijanske ideje. Ko bi cecilijanci črtali v svojem programu latinščino pri liturgični službi božji, koliko privržencev bi si na enkrat pridobili! Kako hitro bi se oklenili našega društva tudi oni, kateri sedaj le pomilovalno zrejo doli na nas „latinizatorje“! Toda latinski jezik je tukaj, sv. cerkev ga hoče imeti pri liturgični službi božji; zato ga „Cecilijino društvo“ ne more izbacniti iz svojega programa, ker si je postavilo vzvišen namen, pospeševati cerkveno glasbo v duhu sv. cerkve na podlagi liturgičnih ukazov in določil. Da pa moramo latinski jezik pri peti sv. maši šteti tudi med liturgična določila sv. cerkve, je menda dovolj jasno. Pač malokatero reč je sv. cerkev v svojih liturgičnih določilih poudarjala tolikokrat, kakor ravno to, da se pri liturgični službi božji (n. pr. pri peti sv. maši) ne sme peti v domačem jeziku. Da, še celo tedaj, ko bi pevski zbor natančno izvršil v latinskem jeziku vse predpisane speve, bi vendar pri slovesni sv. maši ne smel vložiti še kakega speva v domačem jeziku. Na vprašanje namreč: „Ali se sme trpeti navada, da se pri slovesni sv. maši poleg predpisanih mašnih spevov zapoje še kaka pesem v domačem jeziku?“ odgovoril je zbor za sv. obrede užé 22. sušca l. 1862: „Ne, in taka razvada naj se odpravi“. Vprašanje je torej le, kako bi si polajšali težave, ki nam jih prizadeva latinski jezik?

Nekateri si vso stvar olajšajo na jako lahek način: latinščino pusté popolnoma pri miru in tudi pri peti maši pojó mesto „Kyrie“ kako slovensko mašno, mesto pravilnega ofertorija kako domačo Marijino i. t. d. Da take olajšave ne morem in ne smem priporočati, razume se samo ob sebi, kajti tako ravnati pravi se cerkvenim določilom biti naravnost v obraz. Zelo koristna olajšava pa bi bila po mojih mislih, ako bi se poskrbelo pevodnjam in pevcem, da bi razumeli besedilo latinskih spevov. In v tem oziru se do sedaj ni storilo veliko. Gotovo je, da pesmi, katere pevci ne razumejo, se ne morejo lotiti s posebnim veseljem. In kako neki jim je mogoče peti s pravim čutom, ako ne vedó, kaj pesem pomeni? Vprašam pa, koliko je pri nas pevovodij in pevcev, ki bi bili večí latinskemu jeziku? In vendar sv. cerkev jim veleva, da pojó pri peti sv. maši le v latinskem jeziku. Res je, da „latinsko ni kineško“, kakor se je izrazil Fénelon nasproti nekim gospem, katerim je prigovarjal, naj bi se nekoliko natančneje seznanile z latinskimi liturgičnimi molitvami; vendar od navadnih pevcev se pač ne more zahtevati, da bi bili podkovani tudi v latinščini. Zato pa je zelo potrebno, da se jim gledé latinskega jezika gre kolikor mogoče na roko. V tem oziru bi se veliko pomagalo, ako bi se pri latinskih skladbah pridevala vselej tudi slovenska prestava, in sicer vrsta za vrsto, morebiti z nekoliko manjšimi črkami pod latinskim tekstom, kakor nahajamo to v mnogih nemških zbirkah, n. pr. v Stehle-jevem „Liber Motetorum“. In taka slovenska prestava bi bila potrebna ne le pri kakem ofertoriju ali drugem spremenljivem spevu, temveč tudi pri stalnih mašnih spevih, kakoršni so n. pr. „gloria“, „credo“ i. dr. S koliko večjo vneto bi pevci prišli v roko skladbo, ako bi videli poleg latinskega teksta tudi slovensko prestavo in bi tako besedo za besedo umeli, kaj pojó! Koliko lažje bi jim bilo, prav izražati posamezna mesta v skladbi, ko bi jim bil znan njihov pomen! Vem sicer, da se bo to temu ali onemu zdelo čudno ali celo nepotrebno; toda računati moramo z našimi razmerami, katere v tem oziru niso ravno najboljše. In ako Nemci hvalijo take latinske zbirke, v katerih je vrsto za vrsto pridejana prestava v domačem jeziku, zakaj bi bilo kaj takega pri nas neumestno? In vendar, ako pregledujemo latinske skladbe, katere so izdali naši skladatelji, ne vidimo nikjer, da bi bili pridejali tudi slovensko prestavo. — Morebiti poréče kdo: „Čemu treba tega, saj take prevode latinskih tekstov je prinašal že „Cerkveni Glasbenik“ v prejšnjih letnikih?“ Toda na to odgovorjam, da marsikdo nima vseh onih letnikov; in recimo tudi, da jih ima, vendar komu se bo ljubilo, iskati za vsak latinski spev prevoda v starih letnikih „Cerkvenega Glasbenika“? Kako vse drugače je, ako ima pevec takoj zraven latinskega besedila tudi slovensko prestavo, da lahko sproti primerja in umeva pomen posameznih besedil! Zato bi bilo gotovo zelo ustrezno vsem onim, kateri ne znajo latinskega jezika, ako bi se latinskimi skladbam prideval tudi slovenski prevod.

S tem bi se gotovo vzbudilo med pevci večje veselje in zanimanje za latinske speve, in kolikor toliko bi se na ta način olajšale težave, katere povzročuje latinski jezik. Kjer bi pa tudi to nič ne pomagalo, tamkaj bi nasvetoval še eno radikalno olajšavo, da se namreč opusté pete maše, ali pa da se vsaj zelo skrči njihovo število. Kje neki je ukazano, da mora vsak manjši praznik biti peta sv. maša? Ali ni dovolj slovesno, ako se bere navadna sv. maša z blagoslovom, pri kateri pojó pevci cerkve dostojne skladbe v domačem jeziku (pri blagoslovu pa morda „Tantum ergo“ in „Genitori“)? Vsekako je to bolje, kakor pa nepravilno in neliturgično petje pri peti sv. maši. In to bi bila tudi olajšava, seveda skrajna. F. F.—č.

Razne reči.

— „Slava Bogu“. Konci novembra izšel je te zbirke IV. zvezek, ki obsega postne, velikonočne, sv. križevega pota in misijonske napeve. Za mešan zbor zložil P. Angelik Hribar. Cena partituri je 1 gld. 20 kr.; posamezni glasovi so po 20 kr. Založil frančiškanski samostan v Ljubljani, kjer se tudi dobiva. — Glasba č. g. skladatelja je v Slovencih že toliko znana, da je ni treba še le priporočati; melodije so popolnem cerkvene, harmonizacija skozi in skozi pravilna.

— Katoliški tednik „Der Herold des Glaubens“, izhajajoč v St. Louis (Sev. Amerika) je prinesel sledečo značilno novico: „Pri pogrebu mnogočislunega duhovnika, kateremu je bilo cecilijansko gibanje zóprno, piskal je Diller-jev izvrstni kvartet pri ofertoriji (namesto „Domine Jesu Christe itd.) slavnoznani marš iz Mozartove krasne opere „Die Zauberflöte“. Pač nismo mislili, da so proticecilijanci tako hudobno dosledni celó po smrti“.

Oglasnik.

Gloria in excelsis Deo. Trije božični napevi za samospeve, mešan zbor in spremljavo orgel ter ofertoriji za sv. Dan, praznik sv. Štefana, Novo leto in za sv. tri Kralje, za mešan zbor (božične tudi za soli) zložil Ign. Hladnik, op 29. — Cena partituri 50 kr.; založil skladatelj. — Prvi trije božični napevi nam prav nič ne dopadejo, niti s cerkvenega niti z glasbenega stališča; tako letanje navzgor in navzdol poslušati je časi strašno mučno in lepo tudi ni. Obžalujemo tak ukus pri — Boljši so ofertoriji za božični čas.

Vabilo k naročbi.

„Cerkveni Glasbenik“ zaključi s to številko svoje 19. leto in pričnè z novim letom 20. tečaj. Čč. gospodje naročniki sami vedó, koliko je v tem času storil za pospešek cerkvene glasbe med Slovenci, zato ne bodemo delafi nobene reklame. Samo to opomnimo v svoje zadoščenje, da v širni Avstriji izhajajo poleg „Cerkv. Glasbenika“ le še trije listi za cerkveno glasbo, namreč Battlog-ov „Kirchenchor“ v Frastanzu na Predarliskem, solnograška „Kirchenmusikalische Vierteljahrschrift“, in češki „Cyrill“; drugod so bili začeli, toda vztrajali niso. A naš list hoče vztrajati; zato pa prosimo p. n. gg. naročnike, naj nam zvesti ostanejo ter nas podpirajo tudi v prihodnje z novci in peresom. Štejemo si ob enem v dolžnost, da se starim prijateljem iskreno zahvaljujemo za njihovo dosedanjo podporo.

Naročnina ostane ista, kot doslej — 2 gld. na leto, za ude „Cecilijinega društva“ in cerkve ljubljanske škofije 1 gld. 50 kr. — in naj se pošilja po nakaznici, današnjemu listu priloženi

upravníštvu oziroma vredníštvu.

Komenskega (Poljske) ulice št. 10.

Današnjemu listu pridana je 12. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gujezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.